

გიორგი ღაღანიძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბადრი რამიშვილი

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღების გაუმჯობესების გზები საქართველოს სამთავრობო სექტორში

გადაწყვეტილების მიღება ადამიანის ახსებობის უმნიშვნელოვანესი მოცემულობაა. ის ფაქტობრივად აჩვენავს, რომ ადამიანმა ადგილობრივად შოიის, ხის მეშვეობითაც კაცობრიობა ცდილობს უკეთესი გახადოს საკუთარი ახსებობა. ყოველდღიურად ჩვენ ათასობით გადაწყვეტილების მიღება გვიწევს, ზოგიერთი შეფასებით კი, ეს ხაზგანმარტება 35000 აღწევს. (Ireton 2020) ცხადია ამ შემთხვევაში პიხად ცხოვრებაში გაკეთებული აჩვენავს იგულისხმება, თუმცა მიმდინახე სტატიის შინააღსიდან გამომდინახე, ყუხადლება სამთავრობო ოგანიზაციებში დასაქმებული მოხელეების მიეხ მისაღებ გადაწყვეტილებებზეა გამახვილებული, საიდანაც განსაკუთრებული ადგილი სტატეგიულ გადაწყვეტილებებს ეთმობა. სტატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების პროცედუხა, სტატეგიული მენეჯმენტის სულისკვეთებას ეყრდნობა და ამ უკანასკნელის უმნიშვნელოვანესი ნაწილია. საყოველთაოდაა ცნობილი, რომ თავდაპიხვედად მმართველობის ეს სისტემა კომეციული სექტორისთვის დამუშავდა, თუმცა გახეშოში მიმდინახე სწუხადმა და ხშირ შემთხვევაში ქაოტუხად მიმდინახე ცვლილებებმა მისი გამოყენება აქტუალუი ახამოგებიან სფეოშიც გახადა. სამთავრობო მმართველობაში სტატეგიული გადაწყვეტილების მიღების თეოიული ბაზა სწოხედ ჩვენს ეპოქაში მუშავდება და მიუხედავად ახსებული პრობლემებისა, ამ მიდგომას მნიშვნელოვანი პეისპექტივები აქვს.

საკვანძო სიგყვები: სტატეგიული გადაწყვეტილება, სამთავრობო სექტორი, სახელმწიფო მხრეველი.

ნებისმიერი სამუშაო გადაწყვეტილების მიღებასთანაა დაკავშირებული და ამ დროს მნიშვნელობა არ აქვს კომერციულ სტრუქტურებშია დასაქმებული ადამიანი თუ სახელმწიფო მმართველობის ოგანოებში. მაგრამ, თუ როგორი ინტენსივობით და რა მნიშვნელობის გადაწყვეტილებებს იღებს ის, ეს პირდაპირაა დამოკიდებული იმ საფეხურზე, რასაც ის იკავებს იერარქიულ კიბეზე. ამ მხრივ შეიძლება ვიმსჯელოთ ოთხ ძირითად პოზიციახე: უმაღლესი მმართველობა, საშუალო რგოლის მმართველობა, დაბალი რანგის მმართველობა და აღმასრულებელი პერსონალი. ჩვენ საგანგებოდ ჩავრთეთ ეს უკანასკნელი დონე გადაწყვეტილების მიმღებთა კატეგორიაში და ამის მიზეზია ის ცვლილებები, რაც ცივილიზებულ საზოგადოებებში ზოგადად და კონკრეტულად მენეჯმენტში მიმდინარეობს უკანასკნელი ათწლეულების განმავლობაში, ამ მხრივ გამოსაყოფია რამდენიმე ტენდენცია, კერძოდ: სულ უფრო იზრდება საშუალო სტატისტიკური დასაქმებულის განათლების, პროფესიონალიზმის, კვალიფიკაციის დონე, განვითარებული სამყაროს მოქალაქე ეკონომიკურად სულ უფრო უზრუნველყოფილი ხდება და ბოლოს განუხრელად მიმდინარეობს საზოგადოებების ჰუმანიზაციის პროცესი, რაც დასაქმებულის სამართლებრივი დაცულობის გაუმჯობესებაში ვლინდება.

დასაწყისში აღვნიშნეთ, რომ ნებისმიერი შრომა ამა თუ იმ ტიპის გადაწყვეტილების მიღებასთანაა დაკავშირებული, თუმცა ტრადიციულად ეს უფრო ასოცირდებოდა მმართველ რგოლებთან, მაგრამ ბოლო ხანს დაბალი რანგის აღმასრულებელი პერსონალიც ხშირად გვევლინება გადაწყვეტილების მიმღებთა შორის. დიდი ხანია წარსულს ჩაბარდა ის დრო, როდესაც ქვედა დონის შემსრულებელი აღიქმებოდა, როგორც მენეჯერის მიერ სრულად მანიპულირებადი პერსონა, რომელიც თაფლაკვერისა და სახრის გამოყენებით, ანუ დირექტიული მეთოდებითა და ჭილდოს მეშვეობით იმართებოდა, რაც გამორიცხავდა ამ უკანასკნელის მხრიდან ნებისმიერი ინიციატივის გამოხატვის შესაძლებლობას. მენეჯმენტში სულ უფრო ძლიერდება ტენდენცია, როდესაც არამმართველობით პერსონალზე ხდება სულ უფრო მეტი უფლებამოსილებების დელეგირება, როგორც ჰორიზონტალური ასევე ვერტიკალური ქრი-

ლით, რაც თავისთავში გულისხმობს გადაწყვეტილების მიღებას როგორც უშუალოდ სამუშაო ადგილზე, ასევე სხვადასხვა ზეფუნქციურ ჯგუფებში მონაწილეობის მეშვეობით. ყოველივე ამის მიზეზი კი, როგორც აღვნიშნეთ, დასაქმებულთა კვალიფიკაციის, განათლების, პროფესიონალიზმის, ეკონომიკური უზრუნველყოფის, სოციალური და საკანონმდებლო დაცულობის სულ უფრო მზარდი დონეა, რაც ცივილიზებულ სამყაროში აღინიშნება უკანასკნელი ათწლეულების განმავლობაში. ყოველივე ეს კი, დიდ გავლენას ახდენს მმართველობითი საქმიანობის უმთავრეს ელემენტზე - გადაწყვეტილების მიღებაზე.

როგორც კომერციულ სტრუქტურებში, ასევე სახელმწიფო მმართველობის ორგანიზაციებში გამოიყოფა გადაწყვეტილების სამი ტიპი, ესენია სტრატეგიული, ტაქტიკური და ოპერატიული გადაწყვეტილებები. ამ კლასიფიკაციას კი, საფუძვლად უდევს გადაწყვეტილების მიღების ერთგვარი იერარქიზაცია. მაგალითად, ოპერატიული გადაწყვეტილებები ყოველდღიური გადაწყვეტილებებია, რის მეშვეობითაც სტრატეგიული გეგმების ხორცშესხმა ხდება. მისი მეშვეობით ხდება შესაძლებელი ორგანიზაციის მიერ შედეგების მიღწევა. ოპერატიული გადაწყვეტილება განსაზღვრავს როგორ და როდის უნდა შესრულდეს მოცემული სამუშაო (Bautista 2021). მათ იღებენ დაბალი რანგის სახელმწიფო მმართველები და ასრულებენ კონკრეტული მოხელეები. ტაქტიკური გადაწყვეტილებები მიმართულია გრძელვადიანი სტრატეგიული ხედვის საშუალოვადიან გეგმებად გარდაქმნისკენ. სახელმწიფო ორგანიზაციებში ტაქტიკური გადაწყვეტილებების დროის ჰორიზონტი, კანონით რეგულირდება და როგორც წესი, ერთ წელს შეადგენს. ასეთი ტიპის გადაწყვეტილებების მიღებაში შესაძლოა ჩართულნი იყვნენ როგორც პოლიტიკოსები, ასევე მაღალი რანგის სახელმწიფო მოხელეები.

ტაქტიკური და განსაკუთრებით კი, ოპერატიული გადაწყვეტილების მიღება ინდივიდუალური ხასიათისაა და კონკრეტული მოხელის პროფესიონალიზმზე და პიროვნულ თვისებებზეა უმთავრესად დამოკიდებული. რაც შეეხება სტრატეგიულ გადაწყვეტილებებს, ამ შემთხვევაში ვითარება განსხვავებულია. თანამედროვე მენეჯმენტში დაგროვილი მეცნიერული ცოდნა და პრაქტიკული გამოცდილება ადასტურებს, რომ სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღება სტრუქტურირებული პროცესის შედეგად უნდა ხდებოდეს. ამავე დროს, მნიშვნელოვანია, რომ ეს იყოს ჯგუფური პროცესი და ჯგუფები დაკომპლექტებული უნდა იყოს ზეფუნქციურობისა და პლურალიზმის ხელის შეწყობის პრინციპების გათვალისწინებით. მოკლედ რომ ითქვას, სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების ჯანსაღი პროცესი გაცილებით დიდ თეორიულ საფუძველს საჭიროებს და ქვემოთ სწორედ სახელმწიფო სტრუქტურებში ამ ტიპის გადაწყვეტილების მიღების შესახებ გვექნება მსჯელობა.

სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღება სამთავრობო დონეზე პირველად დაინერგა სტრატეგიული დაგეგმვის მეშვეობით რასაც ამ დროისთვის კერძო სექტორში უკვე ჰქონდა განვითარების საკმაო ისტორია. ბევრმა ავტორმა შეუწყო ხელი ამ მეთოდის, როგორც მთავრობების მიერ გარე-გარემოს მზარდი არასტაბილურობისთვის გამკლავების საშუალების დამკვიდრებას (Streib 1992). გამოკვლევები, რაც აღნიშნულ პრობლემას მიეძღვნა ძრითადად XX საუკუნის 80-იანი წლებით თარიღდება, რაც ლოგიკურია, ვინაიდან სტრატეგიული დაგეგმვის თუ სტრატეგიული მენეჯმენტის, როგორც კორპორაციების მართვის სისტემის შესახებ პირველი შრომები ამავე საუკუნის 60-იან წლებს უკავშირდება. ანუ სტრატეგიულ დაგეგმვას დაახლოებით 20 წელი დასჭირდა მოგებაზე ორიენტირებული სანარმოებში დამკვიდრებისათვის, საკუთარი უნივერსალური ხასიათის წარმოჩენისა და არაკომერციულ ორგანიზაციებში გამოყენების გარშემო სამეცნიერო პოლემიკის დაწყებისთვის.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღება უშუალო კავშირშია სტრატეგიული მენეჯმენტის პროცესთან, რაც კომერციული ორგანიზაციებისთვის ზედმინევნიტაა შესწავლილი და ერთ-ერთი ყველაზე სრულყოფილი ვერსიის თანახმად მოიცავს: ხედვის, მისიისა და მიზნების განსაზღვრას, შიდა გარემოს შეფასებას, გარე გარემოს შეფასებას, სტრატეგიული ალტერნატივების გენერირებასა და შერჩევას, სტრატეგიის დანერგვას, სტრატეგიის განხორციელებას, სტრატეგიის მონიტორინგსა და კორექტირებას.

ჩვენი აზრით, ამგვარი სქემა მისაღებია სახელმწიფო ორგანიზაციებისთვისაც, ოღონდ ცვლილებები უნდა შევიდეს აღნიშნულ ეტაპებთან დაკავშირებულ კონკრეტულ ქმედებებში. უპირველესად უნდა შევხვით ხედვის, მისიისა და მიზნების განსაზღვრას. იმ სახელმწიფო უწყებების საქმიანობა, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან (სამინისტროები, კომიტეტები, სამსახურები და ა.შ.) მიიღონ და განახორციელონ სტრატეგიული გადაწყვეტილებები, მკაცრად რეგულირდება კანონმდებლობით და შესაბამისად დადგენილია მათი საქმიანობის სფეროც. ამიტომ, მისიისა და ხედვის განსაზღვრის მხრივ სახელმწიფო უწყებებს არ რჩებათ ფართე არეალი. რაც შეეხება მიზნის დადგენას, უნდა იქნას გათვალისწინებული, რომ სახელმწიფო ორგანიზაციები არ არიან მოგებაზე ორიენტირებული უწყებები, სამაგიეროდ მათ უნდა შექმნან სამომხმარებლო ფასეულობა და მათი შექმნილი პროდუქტი (მომსახურება), რაც შეიძლება მასობრივი და ხელმისაწვდომი უნდა იყოს.

სტრატეგიული გადაწყვეტილებები უმაღლეს, დონისად ითვლება. მისი მეშვეობით ორგანიზაცია წყვეტს თუ რისი მიღწევა სურს გრძელვადიან პერიოდში. რაც შეეხება სტრატეგიული გადაწყვეტილებების დროის ჰორიზონტს, ის სახელმწიფო და კომერციულ ორგანიზაციებს შორის განსხვავებულია. თუ კომერციული ორგანიზაციის სტრატეგიული გადაწყვეტილების რეალიზების ვადა დროთა განმავლობაში სულ უფრო მცირდება და სადღეისოდ უმთავრესად 1-5 წლიან პერიოდში მერყეობს, სახელმწიფო სტრუქტურებისთვის ის მეტი სტაბილურობით გამოირჩევა და საშუალოდ შედარებით ხანგრძლივი შეიძლება იყოს. როგორც წესი, მთავრობების სტრატეგიული გადაწყვეტილებები პირდაპირ კავშირშია პარლამენტის და ზოგჯერ პრეზიდენტის საარჩევნო ციკლებთან, რაც დაახლოებით 4-6 წელია. მაგრამ აქ გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ ქვეყნის განვითარების გრძელვადიანი ინტერესებიდან გამომდინარე, ხშირ შემთხვევაში, სახელმწიფოს მიერ მისაღები სტრატეგიების ხანგრძლივობა სცდება საარჩევნო ციკლის დროის ჰორიზონტს. თუ ხელისუფლების რომელ შტოს ექნება სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში უპირატესობა, ეს დამოკიდებულია კონკრეტულ ქვეყანაში მოქმედ კანონმდებლობაზე, რის მიხედვითაც განისაზღვრება, თუ ხელისუფლების რომელი შტო ახდენს მეტ გავლენას მთავრობის ჩამოყალიბებაზე, ეს უკანასკნელი კი, სტრატეგიული გადაწყვეტილებების ძირითადი მიმღები და აღმასრულებელია სახელმწიფოში.

სტრატეგიულ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, როგორც წესი, ჩართულნი არიან უმაღლესი ძალაუფლებით აღჭურვილი პოლიტიკოსები. სხვათაშორის, თუ როგორ მოიპოვებენ ეს უკანასკნელნი ხელისუფლებას, განსაზღვრავს ესა თუ ის ქვეყანა დემოკრატიულია თუ არა. შესაბამისად, დემოკრატიულ ქვეყნებში საარჩევნო ციკლის ხანგრძლივობა პირდაპირ ახდენს გავლენას სტრატეგიული გადაწყვეტილების დროის ჰორიზონტზე, ხოლო ავტოკრატიულებში ამას სუბიექტური ფაქტორი განსაზღვრავს. გარდა პოლიტიკოსებისა, სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში აუცილებლად უნდა მონაწილეობდნენ მაღალი რანგის სახელმწიფო მოხელეები. პოლიტიკოსების მონაწილეობაზე სახელმწიფო დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დიდ გავლენას ახდენს თუ რამდენად ეფექტიანადაა ორგანიზებული ამა თუ იმ ქვეყანაში პარტიული მუშაობა. სწორედ პარტიაა ის რგოლი, სადაც ხდება სტრატეგიული ხედვების ჩამოყალიბება, რომელთა დიდი ნაწილი ედება საფუძვლად მთავრობის მიერ მიღებულ სტრატეგიულ გადაწყვეტილებებს.

სტრატეგიული გადაწყვეტილების ძირითადი დანიშნულებაა ის, რომ მისი მეშვეობით ორგანიზაცია უნდა ადაპტირდეს გარე-გარემოში მიმდინარე ცვლილებებთან. ცხადია ეს ეხება სამთავრობო დაწესებულებებსაც. ძირითადი რგოლი მთავრობაში, სადაც მიიღება სტრატეგიული გადაწყვეტილებები, არის სამინისტრო. ამ უწყების სტრუქტურა მაქსიმალურად უნდა იყოს მორგებული სტრატეგიულ პროცესთან, რაც ერთი მხრივ გულისხმობს მოქნილობას, ხოლო მეორე მხრივ კი, მემკვიდრეობითობას. ასეთ ვითარებაში ეფექტიანობის უზრუნველყოფა კი, საკმაო ძალისხმევას მოითხოვს. სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის ეფექტიანობა დამოკიდებულია მთავრობის იმ მოქმედებების შეთანხმებულობაზე, რაც

მიმართულია გარე-გარემოს მუდმივ მონიტორინგსა და იქ მიმდინარე ცვლილებებზე რეაგირებაზე, აგრეთვე გარე-გარემოდან ინფორმაციის მოპოვებასა და გადაწყვეტილების მიღებისთვის საჭირო ფაქტობრივი მონაცემების შეგროვებაზე. ამ მიზნების მიღწევისთვის უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება მთავრობის წევრების მაღალხარისხოვან კონსულტირებას (OECD 2011). სწორედ საკონსულტაციო უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირები არიან სახელმწიფო ორგანიზაციებში სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ძირითადი მონაწილეები. სამუხაროდ საქართველოს სამთავრობო უწყებებში ასეთი მიდგომა არ არის წახალისებული. პირიქით, სამინისტროების ბიუროკრატიული სტრუქტურა მინისტრის მოადგილეებზეა აგებული, რაც წარსულის გადმონაშთად მიგვაჩნია. ყოველ შემთხვევაში იმ რაოდენობით რასაც ამას საქართველოში აქვს ადგილი. ქვემოთ ცხრილის სახით მოცემულია საქართველოს სამინისტროების მიხედვით მინისტრის მოადგილეების რაოდენობა.

სამინისტროს დასახელება	მინისტრის მოადგილეების რაოდენობა
საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	7
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	5
საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	5
საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	5
საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	5
საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	5
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	4
საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	4
საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	3
საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	3
საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	3
შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	3

მინისტრის მოადგილეები ისევე როგორც მინისტრები პოლიტიკური თანამდებობია, რაც ზრდის სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღების პროცესის კორელაციას საარჩევნო განრიგთან, ეს კი, ხშირად, მთელი რიგი ფაქტორების გამო შეიძლება მეტად კონტრპროდუქტიული აღმოჩნდეს. ამიტომ, მრჩევლის სტრუქტურული პოზიციის გაძლიერებით, სამინისტროში გაჩნდება პროფესიონალი კადრები, რომლებიც მიუხედავად პოლიტიკური კონიუნქტურის ცვლილებისა ორიენტირებულნი იქნებიან ქვეყნის განვითარების გრძელვადიან ინტერესებზე. ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ქვეყნებში მიღებული პრაქტიკაა (ამგვარი მიდგომა აღნიშნება ამ ორგანიზაციის წევრების 84%-ში) სტრატეგიული ამოცანების გადაწყვეტისთვის მინისტრების მრჩევლების დანიშვნა, რის მეშვეობითაც ხდება მთავრობის მოქნილობისა და ოპერატიულობის ზრდა. მიუხედავად იმისა, რომ ზუსტი განმარტება თუ რას წარმოადგენს მინისტრის მრჩევლის თანამდებობა ამ ქვეყნებში არ არსებობს.

ბობს, მიღებულია აღნიშნული თანამდებობის პროცესში ჩართულობის ზოგადი დიაპაზონისა და მასზე დაკისრებული ფუნქციების აღწერა. როგორც წესი, მინისტრის მრჩეველი ინიშნება მთავრობის ხელმძღვანელის ან მინისტრის მიერ და დაკავშირებულია ამ უკანასკნელის მანდატთან (OECD 2011). ზოგადად მინისტრის მრჩევლების ყველაზე გავრცელებული ფუნქციებია რეფორმებისა და პოლიტიკის შემუშავების მხრივ რეკომენდაციების მომზადება და დაინტერესებულ მხარეებთან (პოლიტიკურ პარტიებთან, პარლამენტთან, ლობისტურ ჯგუფებთან და ა.შ.) კოორდინაცია, აგრეთვე მმართველი პარტიისა თუ კოალიციისთვის რჩევების მიცემა.

ზემოაღნიშნულისა და სხვა ღონისძიებების ძირითადი მიზანი უნდა იყოს, ის, რომ სახელმწიფო ორგანიზაციებში სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების დროს შემცირდეს სუბიექტური ფაქტორის როლი და გაიზარდოს ამ პროცესის რაციონალურობა. კომერციულ სექტორში საკმაოდ მოიპოვება ერთპიროვნული სტრატეგიების წარმატებული მაგალითები. ეს დიდ წილად დამოკიდებულია სტრატეგის უნიკალურ პიროვნულ თვისებებზე, რაც საკმაოდ დეფიციტური მოვლენაა. სახელმწიფო ორგანიზაციებს შორის მსგავსი მაგალითები გაცილებით მცირეა, მაგრამ მაინც არსებობს. ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული მათ შორის ჩინეთია. ეს ავტორიტარული ქვეყანა უკვე თითქმის 40 წელია წარმატებით ახორციელებს ეკონომიკურ სტრატეგიას, რისი ავტორიც დენ სიაოპინი იყო.

არადემოკრატიული სახელმწიფოების უმრავლესობაში შეიძლება საერთოდ ვერ გამოიკვეთოს სისტემატიზებული სტრატეგიული პროცესი, თუმცა გამონაკლისებიც არსებობს, რისი საინტერესო მაგალითიც როგორც აღვნიშნეთ ჩინეთია. ეს ქვეყანა რამდენიმე ათწლეულია გამოირჩევა სტრატეგიული მმართველობის კარგად მოქმედი მექანიზმით. აქ სტრატეგიული გადაწყვეტილებები მიიღება ქვეყნის თავმჯდომარის (პრეზიდენტი), სახელმწიფო საბჭოსა (ჩინეთის მთავრობა) და კომუნისტური პარტიის პოლიტბიუროს მიერ, რომელშიც 19-25 წევრამდეა. ამ უკანასკნელის ძალაუფლებას ზრდის ის ფაქტი, რომ მისი წევრები, როგორც წესი, უმაღლეს სახელმწიფო თანამდებობებსაც ითავსებენ. ფორმლურად სტრატეგიული გადაწყვეტილებები მტკიცდება ჩინეთის ეროვნული კონგრესის მიერ (ჩინეთის პარლამენტი) რომლის 3000 წევრს, ისევე როგორც ჩინეთის თავმჯდომარეს (პრეზიდენტი) 5 წელიწადში ერთხელ, არაპირდაპირი არჩევნებით ირჩევენ (CIA 2023). ჩინეთის მმართველობის ეს სისტემა იმ წარმატებული პროექტის დანატოვარია, რაც დენ სიაოპინის სახელს უკავშირდება და რომელმაც ჩინეთი მსოფლიოს ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ ეკონომიკად აქცია. ჩვენი აზრით, აღნიშნული პროექტის წარმატების ერთ-ერთი ძირითადი განმაპირობებელი იყო ერთპიროვნული მმართველობის შეზღუდვა, რის საფუძველიც იყო ის საკანონმდებლო ნორმატივი, რის მიხედვითაც ჩინეთის თავმჯდომარე არ შეიძლება ორ ვადაზე მეტჯერ ყოფილიყო არჩეული. 2022 წელს ეს მოთხოვნა გაუქმდა და სი ძინპინი მესამე ვადით იქნა არჩეული. ეს ფაქტი დიდი ალბათობით დაასუსტებს ჩინეთის მმართველობის კოლეგიურ ორგანოებს, სახელმწიფო საბჭოსა და კომუნისტური პარტიის პოლიტბიუროს, გაზრდის ერთპიროვნული მმართველობის რისკებს, რამაც შესაძლოა დამლუპველად იმოქმედოს ჩინეთის წარმატებულ ეკონომიკურ პროექტზე.

მიუხედავად სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღების უდავო უპირტესობებისა, მაინც არსებობს ნაკლოვანებები და რისკები, რაც ამ პროცესთან შეიძლება იყოს დაკავშირებული. პირველ რიგში აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სტრატეგიული მენეჯმენტის მიდგომები თავდაპირველად შემუშავდა კომერციული კომპანიებისთვის და მხოლოდ ამის შემდეგ ადაპტირდა არამომგებიან ორგანიზაციებზე. ამიტომ კითხვებს იწვევს შედეგზე ორიენტირებული კერძო სექტორის ინსტრუმენტების გამოყენების მიზანშეწონილობა, პროცეს-დომინირებულ სამთავრობო სფეროში გადაწყვეტილების მიღებისას (Streib 1992). გარდა აღნიშნულისა, მთავრობაში მუშაობის დროს სტრატეგიული გადაწყვეტილებები ხშირად დაჩქარებულად მიიღება მიუხედავად იმისა, რომ ისინი მნიშვნელოვან შედეგებთან შეიძლება იყოს დაკავშირებული, ამავე დროს, გასათვალისწინებელია ისიც, რომ აღნიშნული შედეგები ვლინდება დიდი

დროს გასვლის შემდეგ, რაც ართულებს მათ განჭვრეტას და რაოდენობრივ შეფასებას (Ireton 2020).

მიუხედავად პრობლემებისა, რაც პროგრესს ნებისმიერ შემთხვევაში ახლავს, სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღების მიდგომის დანერგვა აუცილებლად მიგვაჩნია საქართველოს სამთავრობო სექტორში. არსებული ტენდენციები გვაფიქრებინებს, რომ გარემოს განჭვრეტადობა და ცვლილებების მართვა დროთა განმავლობაში კიდევ უფრო რთული გახდება. გარდა ამისა, სამთავრობო და კერძო სექტორის ურთიერთქმედების სივრცე სულ უფრო გაიზრდება. მნიშვნელოვანია ის ფაქტიც, რომ ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაციის პირობებში ჩვენს სახელმწიფო სტრუქტურებს მოუწევთ ითანამშრომლონ იმ ორგანიზაციებთან სადაც სტრატეგიული მენეჯმენტის პრინციპები გადაწყვეტილების მიღების დროს ფართოდ იქნება გამოყენებული.

ლიტერატურა

1. Daisy Ireton (2020). 6 ways to make better strategic decisions <https://apolitical.co/solution-articles/en/6-ways-to-make-better-strategic-decisions>
2. Sandra Naranjo Bautista (2021) Three types of decision making in the public sector <https://bettergovs.org/2021/10/three-types-of-decision-making-in-the-public-sector/>
3. Gregory Streib (1992) Applying Strategic Decision Making in Local Government
4. OECD (2011) Government at a Glance 2011; Strategic Decision Making, Ministerial advisors
5. CIA (2023) <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

Giorgi Gaganidze

*Doctor of Economic Sciences, Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Badri Ramishvili

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Ways to Improve Strategic Decision Making in the Georgian Government Sector

SUMMARY

Decision-making is an integral part of human life. The article focuses on the process of strategic decisions making in the government sector of Georgia. In public administration, the theoretical basis for making strategic decisions is being developed in our era, and although there are many problems along the way, this approach has great prospects.

Keywords: Strategic Decision, State Councilor, Government Sector